

Pod hrabalovskou knihou je podepsáno čtrnáct literárních vědců a historiků

Na jaře v roce 2017 proběhla v Nymburce mezinárodní konference připomínající 20. výročí úmrtí spisovatele Bohumila Hrabala, s názvem Schizofrenická historiografie – Literatura Bohumila Hrabala v dějinných zlomech krátkého 20. století (Nymburský pábitel č. 59). Tehdy ukázala, že je Bohumil Hrabal a jeho tvorba nejen živým tématem literárních vědců a historiků, ale že stále vyvolává neutuchající zájem čtenářské veřejnosti.

Nyní, sice se značným odstupem, ale v reprezentativní podobě, vyšel sborník příspěvků z této konference. Z dvaceti, které byly 30. března a 1. dubna v Nymburce předneseny, jich obsahuje čtrnáct. Jejich autory jsou Marek Ďurčanský (Ústav dějin a archiv UK Praha), Holt Meyer (Universität Erfurt, SRN), Petra James (Université Libre de Bruxelles, Belgie), Michal Plavec (Národní technické muzeum Praha), Hana Píchová (University of North Carolina, USA), Radek Diestler (Muzeum a archiv populární hudby Praha), Miloslava Slavičková (Luns universitet, Švédsko), Josef Fulka (Fakulta humanitních studií UK Praha), Jan Tlustý (Masarykova univerzita v Brně), Joanna Goszczyńska a Aleksander Kaczorowski (Instytut Slawistyki Zachodniej i Poludniowej, Polsko), Jiří Pelán a Blanka Činátlová (Filozofická fakulta UK Praha) a Petr Kotyk (Památník národního písemnictví Praha).

Ve čtvrtek 19. září se v Městské knihovně v Nymburce sešli v komorním složení

někteří autoři – až ze švédského Lundu přijela doktorka Slavičková a z Erfurtu Holt Meyer (mimořádně Američan), editoři Jakub Češka (Fakulta humanitních studií UK Praha) a Marek Ďurčanský, místní organizátoři konference a členové Klubu čtenářů Bohumila Hrabala v Nymburce ke křtu knihy.

Jakub Češka řekl v úvodu setkání: „Předkládaná monografie nabízí věřím rozmanitých inspirativních čteb, které svědčí nejen

o zmiňované nevyčerpatelnosti Hrabalovy tvorby, nýbrž také o její aktuálnosti. Bohumila Hrabala můžeme tudíž číst jako osobitého kronikáře 20. století.“

Knihy, kterou vydalo nakladatelství Scriptorium, je v prodeji u dobrých knihkupeců, případně v Turistickém informačním centru v Nymburce. A samozřejmě je k dispozici rovněž v Literárním kabinetu Bohumila Hrabala v Městské knihovně v Nymburce.

Jiří Černý, Jakub Češka, Miloslava Slavičková, Marek Ďurčanský, Holt Meyer.

Literární kabinet již dvacet let

V září letošního roku oslavil Literární kabinet Bohumila Hrabala 20. výročí svého vzniku.

Kabinet byl založen 4. září 1999 na nymburské posvícení za účasti členů Klubu čtenářů Bohumila Hrabala, odborné veřejnosti i znalců Hrabalova díla. Krátce po svém založení čítal fond kabinetu 100 knižních jednotek. I díky vám, členům Klubu čtenářů

Bohumila Hrabala, se podařilo vybudovat fond, který v současné době čítá 264 knižních jednotek od Hrabalových děl, monografií, biografií, studií, po divadelní scénáře a diplomové práce. V kabinetu můžete najít kromě český a slovensky psaných textů i texty polské, maďarské, čínské aj.

V jubilejním roce byl kabinetu zapůjčen od samizdatové knihovny Libri Prohibiti

samizdatový výtisk Něžného barbara, který se stal perličkou jeho fondu.

I do příštích let zůstává posláním kabinetu sběratelská a archivářská činnost vztažující se nejen k dílu Bohumila Hrabala, ale také soustředí veškeré počiny, které na motivy či v souvztáznosti s jedinečnou osobou Bohumila Hrabala vznikly.

Ludmila Müllerová

Dostal jsem krásný dopis

Vážený pane Řehounek! Done dávna jsem Vás neznal a přiznám se, i Nymburk mi byl, s výjimkou Postřižin, zcela cizí. Pak jsem v klementinské knihovně narazil na Vaši knihu Tajemné stezky Zlatým pruhem Polabí, kde se zmiňujete o Bohumilu Hrabalovi, Hrabalově Kersku a o Nymburce. Se zájmem jsem si pak půjčil i další Vaše knihy a paní knihovnice mě upozornila na časopis Nymburský pábítel. Wow! jak by řekli dnešní mladí. Taková popularizace osobnosti a díla slavného spisovatele zasluží obdiv. Můj určitě!

Jsem totiž, jak se tradovalo v naší rodině, z přízně. Moje babička byla sestřenicí nevlastní Boganovy babičky Josefíny Hrabalové, rozené Otavové, z Konice. Pamětníci by řekli, že se nemám čím chlubit, že Pepina Hrabalová byla nesnesitelná ženská, drbna a satorie. Jenže měla syny Francina a Pepina a Francinův nevlastní syn se stal slavným spisovatelem, a to už je jiná káva, s takovým literárním přibuzenstvím už se člověk může pyšnit.

Jenže já se až do roku 1990 vůbec nepyšnil, protože jsem o Hrabalovi, natož pak o jeho tvorbě nic nevěděl. Žil jsem totiž od roku 1939 v Bellevue v Nebrasce, kam moji rodiče přehlí před Hitlerem a před holocaustem, a v těch vzdálených amerických končinách se Hrabal nečetl. Teprve po návratu do staré vlasti v osmapadesáti letech jsem se k němu propracoval a seznal, že si mohu nade dveře pověsit hrabalovský erb s klapkami psacího stroje a napěněným žejdlíkem.

Leč čas letí a k Vám a Vašemu přiblížování mého nyní oblíbeného spisovatele jsem se dostal až po dalších devětadvaceti letech, kdy už mi nohy a tělo neslouží, takže se nemohu vydat po hrabalových stopách v Nymburce a v Kersku, jako Vy ve svých dvou pěkných knížkách, nepůjdu ani po jeho stezce při slavnosti Hrabalovo Kersko, neposedím s Vámi v kerské Hájence či v nymburském pivovaru. Proto jsem vděčen, že si mohu v Hrabalovi a o Hrabalovi číst a že Vy, Nymburští a Kerští, nesete vysoko onen prapor, na němž je, jak jsem se dočetl v Nymburském pábíteli, napsáno: Ať žije pan Hrabal, slavný český škrabal!

*Děkuji a jsem s upřímným pozdravem
dříve John Roubitschek, nyní zase
Honza Roubiček z Prahy.*

Fejsbuková reakce

Jako vždy, dávám titulní stranu Nymburského pábítel na fejsbuk. K předcházejícímu číslu se strhla lavina lajků a gratulací Lacimu Polgárovi k udělení Zlatého Cassia. Velmi mne udivilo, kolik zareagovalo maďarských přátel.

Sám László k tomu napsal:

„Köszönöm mindenkinek, aki odaítélte nekem a díjat: Bronislav Kubanak, Pavel Benáknak és Jan Řehouneknek, és mindenkinek, aki lájkolta a hírt! És köszönöm, hogy a Nymburský Pábítel újság címlapon hozta a hírt. Életemben először címlapfű lehettem!“

Maďarština je sice zajímavá řeč, ale bohužel zcela nesrozumitelná, proto jsem si zadal překlad:

„Děkuju všem, kteří mi přikli tu cenu: Bronislavu Kubovi, Pavlu Benákovi a Janu

Řehounekovi; a všem, kteří lajkovali tu zprávu! A mockrát děkuju redaktorům nymburského časopisu Pábítel, že tu zprávu dali na obálku. V životě jsem se poprvé mohl stát mužem z titulní strany.“

KDE SE CO ŠUSTLO

● Knihovnice Renata Malá, která měla na starosti Klub čtenářů Bohumila Hrabala a Literární kabinet Bohumila Hrabala čeká miminko, a tak na její místo nastoupila nová, sympatická Ludmila Müllerová.

● Restaurace Hájenka v Kersku je už zase po rekonstrukci v provozu. A samozřejmě nabízí kančí kýtu se šípkovou omáčkou a houskovým knedlíkem nebo kančí výpečky s červeným a bílým zelím a bramborovým knedlíkem. Na čepu ale nemá Postřižinské pivo, nýbrž Prazdroj a Kozla.

● Na facebook napsal Luděk Rys, že na lahvové Postřižinské narazil v malém obchodě v městečku Muoino ve Finsku. Za hranici polárního kruhu. Za 3,10 eura.

● Jestlipak víte, že Bohumil Hrabal má svůj účet na twitteru? Podívejte se na: https://twitter.com/bohumil_hrabal.

● Palác Svět na Elznicově náměstí v Praze-Libni, známý Hrabalovou povídkou Automat Svět se konečně opravuje.

● V Národním divadle stále uvádějí operu Don Hrabal. Bližší informace na <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/predstaveni/11987>.

● Na Českém rozhlasu Vltava uvedli rozhlasovou adaptaci Dopisů příteli Karlu Maryskovi s názvem Milý Karle, kdes byl, když včera hřmělo. Premiéru měla 16. prosince 2018. V režii Jaroslava Kodeše účinkují Petr Halíček a Igor Bareš, připravil Miloš Doležal, úvodní slovo měl Tomáš Mazal.

Postřižinský pivovar v Pivním putování

Ve čtvrtek 12. září odvysílala ČT 2 další z pořadů Pivní putování, tentokrát díl věnovaný Postřižinskému pivovaru v Nymburce a pivovaru v Kostelci nad Černými lesy.

Scénář napsal a pořadem provázel sympatický lékař, evangelický kazatel, publi-

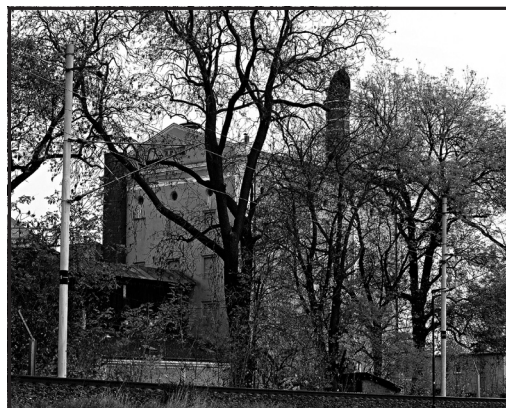
cista a „poutník“ Zdeněk Susa ve spolupráci s hercem Matějem Ruppertem.

Nymburské putování, zpracované dílem publicisticky, dílem pomocí kreslené animace, představilo nymburský pivovar v kontextu běhu dějin města Nymburka. Dá se říci, že poměrně zasvěceně. I když výklad městského znaku je poněkud svérázný. Hezké bylo i hrabalovské odskočení do Kerska.

V druhé části byl podobným způsobem představen i černokostelecký pivovar.

Měl bych k tomu jen jednu výtku, a to k úplnému začátku, kde citace z Hrabalova textu byla Matějem Ruppertem trochu uspěchaná.

Pokud byste se chtěli na pořad podívat na internetu, najdete ho na: <https://www.ceskatelevize.cz/ivy-silani/11901631364-pivni-putovani/217562260320002-polabi>.

V Kostomlatech na nádraží

(červen 2019)

„Dnes, jak s oblibou pan Hrabal říkal, se nemožné stane skutekem.“

(Předseda Klubu čtenářů Bohumila Hrabala Jan Řehounek 6. prosince 2014 při odhalení pamětní desky Bohumilu Hrabalovi na vlakovém nádraží v Kostomlatech nad Labem)

1.

Na nádražní budově v Kostomlatech nad Labem mají připevněnou pamětní desku zvěstující, že právě tady sloužil v letech 1944 až 1945 jako výpravčí spisovatel Bohumil Hrabal. „Odtud čerpal inspiraci pro Ostře sledované vlaky,“ informuje nápis.

Aby se řečenému dostalo náležitě váhy, doprovázeno jest rytinou zobrazující ruku držící razítko, jež se už blíží k vyšpuhlenému dívčímu zadečku, aby ho políbilo. Výjev je ovšem statický...

... takže jsem nahodil JůTůb, že si tu slavnou scénu ze slavného oscarového filmu slavného režiséra Jiřího Menzela připomenou...

... jenže ouha – monitor počítače mě vyzval: „Potvrďte prosím svůj věk tím, že se přihlásíte. Toto video může být pro některé uživatele nevhodné.“ Následovalo „PŘIHLÁSIT SE“ a „Google“ a „Přihlaste se“ a zadejte mail nebo telefon a: „Zapomněli jste e-mail? Není to váš počítač? Přihlaste se soukromě v režimu hosta. Další informace.“

Na to jsem se jim vyprndl.

*

Na kostomlatské nádraží mě přivezl Ešus necelou hodinu po sobotním polední. Slunce pájlo a oznamovalo, že se blíží léto. Úředně mělo nastat až za tři týdny, ale od středy intenzivně trénovalo a s každým dalším dnem si přidávalo dávky.

Sotva jsem vystoupil a vstoupil na nástupiště, vytáhl jsem fotoaparát a začal si fotit nádražní budovu a detail pamětní desky. Při mém počínání jsem pozdravil pana výpravčího, který vyšel ze své kanceláře, aby dohlédl na projíždějící rychlík.

„Asi ňákej další bláznivej šotouš,“ pomyslel si možná pan výpravčí a vrátil se dovnitř. Osaměl jsem a soustředil se na fotografování.

„Tak tady sloužil Bohumil Hrabal,“ říkal jsem si v duchu a kochal se.

Odkudsi pomalu přikráčela kočka. Jemně našlapovala a rozhlížela se po okolí. Jako by se právě probudila a protahovala chůzi. Nebo šla na pravidelnou polední obhlídku, co kde nového. Nebo se rozhodla, co dál a jestli to „co dál“ má smysl v tom horku podniknout.

Pak se posadila na boku nádražní budovy, apaticky si mě prohlédla, nechala se vyfotografovat a nevzrušeně odešla za svým.

Odešla stejně ladně, jako přišla. Jako modelka.

Tohle nemohl vymyslet jen tak někdo: železniční stanicí, kde sloužil pan Hra-

bal, prošla kočka! Svým způsobem mě to zaskočilo, a tak jsem si až dodatečně uvědomil, že jsem měl zatleskat a volat „bravó!“, „bellissima!“ a „magnifique!“. Jako v La Scale.

*

Hliník, Ešus, Žlutý mor, Šukafon, Velké Lego, Břejlovec, Bardotka, také Sergej, Šlechtična... pokud si ty názvy dobře pamatuju... učí mě je Marek, procvičuju je se spolupracovníkem Hektorem Fáberou.

Stane se, že Fábera jede do práce vlakem, ale dorazí pozděje, protože: „Dneska nám dali Sergeje. Velký Lego se po cestě rozsypano, tak sme přepřahali.“

„Maxi, to nemoh bejt Sergej, protože Sergeje vyřadili z provozu někdy v devadesátých letech,“ zapochybjuje Marek, až mu to budu vyprávět. A dodá: „Spíš si myslím, že to byla Zamračená.“

„Zamračená?“ přeruším ho.

„No jo, Bárdotka.“

„Bárdotka?“

„No jo, Bárdotka - jako ty prsa že má vepředu.“

„A ta Zatracená?“

„Jaká Zatracená?“

„No – říkal's Zatracená...“

„Ale néééé Zatracená – Zamračená,“ zasměje se Marek: „To je ta samá: Zamračená, Bárdotka, Ceckatá, Kozatá..., Berta.“

„Se má ten Fábera,“ sevřu rty do táhlé úzké vodorovné linky: „Si vozí zadek do rachoty v Ceckatý Bárdotce. Já když mám štěstí, tak jedu nanejdějš Poršem nebo Es-účkem.“

Místa svých špacírů dobývám nejčastěji Ešusem a Žlutým morem, s nímž

tak nějak nejvíc soucítím, protože jsme na tom stejně.

„Ten motorák má totiž tu vlastnost, že jeho zvuk předbíhá jeho rychlost,“ vyprávěl jsem mojí praktické paní doktorce: „Abyste rozuměla: Žlutěj mor ještě stojí v zastávce na místě, ale jeho motor už chrchlá tak, jako by ten vlak jel už stovkou. Já to mám taky tak: v duchu už jedu sto, ale pořád ještě stojím na místě, protože sem ještě nerozešel nohy.“

*

Když se pan výpravčí objevil před kostomlatskou nádražní budovou podruhé, aby uvítal tentokrát pomalu se sunoucí nákladní vlak, pozdravil jsem ho znovu. Opět odpověděl a navrch přidal: „Už ste byl v čekárně?“

„Zajdu tam,“ odpověděl jsem, „jen co si to vyfotím tady venku.“

Dlouhý vlak s nákladem všeho možného se ztěžka nořil do pavučiny nádražních kolejí a my s panem výpravčím ho sledovali. Nadhodil jsem řeč a pan výpravčí, s očima přišpendlenýma k funicimu kolosu v čele s Princeznou, se nebránil: o Bohumilu Hrabalovi, o tom, že Ostře sledované vlaky mají kořeny tady, kde stojíme, ale Jiří Menzel je na plátno převedl v Loděnici u Berouna. A kostomlatský pan výpravčí cosi říkal (špatně slyším), že si to o filmu zjišťoval, aby to věděl, když už tady v Kostomlatech slouží. A já jsem říkal, že loděnické nádraží je dneska muzeum, ale aspoň nějak funguje, protože jiná nádraží (a jmenoval jsem namátkou Vráž, Řeporyje, Beroun-Závodí a Praskolesy) už mají okna vytlučena nebo zatlučená dřevotřískou a na dveřích jsou leckde mříže. A o kus dál tam všude ved-

le nich postavili taková ta nová, betonově šedá nástupní mola s modrými kandelábrý, díky čemuž jsou ty stanice a zastávky jako přes kopírák. A vedle toho dožívají ta původní, teď už ale mrtvá stará nádraží.

*

Nákladní vlak se s hukotem a všelijakým klepáním a řachtáním a jakoby z posledních sil hlouběji a hlouběji nořil do náruče kostomlatského nádraží.

„Ten to nedá,“ zapochyboval jsem o perspektivě jeho dalšího pohybu.

„Ale dá,“ pravil zkušeně pan výpravčí, aniž by spustil zrak z přírůstku ve svém rájónu.

ským nádražím nemůže být ten předchozí lysolabský – už jenom proto, že nevezve dáčije, nýbrž folksvagny, snad ty Transportéry. A hned jsem si vzpomněl na televizní reklamu: „Volkswagen – Das Auto“. A pan Hrabal tady na kostomlatském nádraží (a třeba možná na těch samých kolejích) viděl někdy před tři čtvrtě stoletím ty Dý Autentyše Dojče vlaky und Soldáten und Mašinenkvéren. A já dneska po tom tři čtvrtě století vidím, pravda, Das Čechiše vlak, ábr mit Das Dojče Auto Folksvagn, file Dý Dojče Auto Folksvagn... mna ja, ja ja... óne Soldáten und Měňšn, ábr mit Das Auto. A na všechno to tak jako tenkrát dohlíží pan výpravčí v červené bri-

Třeba byl rád, že ho někdo přirovnává k tak obecně známému člověku, jako je pan Hrabal, který tady navrch konal stejnou službu jako pan výpravčí dneska, takže jsou to vlastně kolegové.

Ale třeba se to panu výpravčímu opravdu nelíbilo, že ho fotím, ale protože byl pokračovatelem pana Hrabala, byl i jeho lidským člověkem, který byl hodný a milý, i když se hněval.

A třeba řekl „mě nefotě“, protože byl skromný.

A třeba to musel říct z titulu své funkce pana výpravčího, protože na pošuky jako já byl zvyklý a nebyl jsem první ani poslední, kdo se mu tam takhle motal v revíru.

Nákladák mezitím dospěl na druhý konec kostomlatského nádraží, kde se skřípotem, pištěním, syčením a boucháním zastavil. Jako by mu definitivně došel dech. Jako by sice chtěl pokračovat, ukázat se, předvést se, zamachovat, že na to má, protože jako chlap přece nemůže dát najevo zbabělost – jenže infarkt přišel bez ohlášení náhle a nečekaně.

Být v čele soupravy parní lokomotiva, patrně by upustila zbylou páru jako takový bílý prapor na znamení, že se vzdává. Ale tady to byla Princezna, teď spíš její alternativní název Eso – eso, jímž se už nic nedalo zvrátit a případně uhrát aspoň remízu, natož zvítězit.

„Cha! Už nemůže!“ zvedl jsem obočí, že jako mistr tesař se taky někdy utne.

„Ale může,“ pravil zkušeně, ale dobrácky mistr tesař s červenou čepicí. A udělal čelem vzad a odešel do své kanceláře.

*

Na peroně a před ním nás moc nezbylo: já, modré nebe s bílými beránky, horké slunce, těžký teplý vzduch a chudák Princezna s nákladem na zádech, která sotva došla, práskla s sebou do peřin. A ještě jedna odstavená mašina s vagóny, který měly půlnoc už ve chvíli, kdy jsem přijel. A další odstavené vagóny. A karbólem mi vonící bokem odložené betonové pražce s kolejnicemi. A stromy s trávou choulící se jim ve špetce stínu u nohou.

2.

Čekárna kostomlatského nádraží, ta paní svědkyně provoněná pamětí, je nevelká čtvercová světlá místnost s prosklenou výdejnou jízdének ve stěně naproti vstupním dveřím.

„Kout Bohumila Hrabala“ vyplňuje roh nalevo od vchodu: dřevěný pracovní stůl s písemným vzkazem, že příležitostně razítko půjčují ve výdejně jízdének, dřevěná židle, kolíčeková telefonní ústředna a nástorč postavené disky, z nichž třetí silně rukojetí, jimiž se s těmi disky hýbe sem a tam. Znáám to od vidění, připomíná to ty ježaté koule ve vodě – námořní miny ve válečném Atlantiku.

Myslel jsem si, že se tím ovládají výhybky, ale Marek mi vysvětlil, že se to jmenuje elektromechanické zabezpečovací zařízení, a odborně popsal, k čemu to je. Ne zcela jsem místy věděl, o čem je řeč, a tak jsem si Markův odborný výklad scůcnul do laické poučky, že se tím na dálku ovlá-

„Hm,“ přitakal jsem, protože koneckonců z nás dvou byl odborníkem on. A zamyslel jsem se, mírně přimhouřil oči a povídám: „To je snad ten vlak, kerej sme dneska předjížděli v Lysý, když sme sem jeli...“

„To není von,“ opáčil s jistotou v hlase pan výpravčí.

Cestou do Kostomlat zastavil náš Ešus na nádraží v Lysé nad Labem vedle odpočívajícího nákladního vlaku naloženého dáčijemi. Měl jsem je ze svého sedadla v úrovni očí, a tak jsem skrze okno zkoumal, jak jsou ta auta k vagónům připevněna. A všimnul jsem si, že kolem jejich zadních kol jsou kovové trubky sloužící snad jako zarážky – až jsem se divil, že takovejhle pofidérní vercajk to každé auto udrží, protože ty trubky ta kola nijak neobepínaly, nýbrž ležely skoro volně a zadní kola každé dáčije byla mezi nimi. Kdyby se vlak rozjel, muselo by to kolo ty roury lehce přejet, špekuloval jsem v duchu. Na kloub jsem tomu ale nepřišel, a tak jsem kapituloval s tím, že v tom bude nákej mně nejasnej figl, kterej nevidím.

A pan výpravčí měl zase pravdu, že tady ten těžkooděnc otřásající kostomlat-

gadýrce... s tím menším červeným talířem na hlavě... zatímco pan Hrabal měl tehdy na hlavě taky čepici – a předpokládám, že červenou – ale, jak vzpomínala jedna paní, takovou tu francouzskou, ten kyblík s kšiltem... jinak všechno stejný – Das Dojče Mašinen, Das Čechiše Bánhóf, cvaj Čechiše Menr – ich und hír Herr Výpravčí und wir kuken und kontrolíren... na ja, na ja! Céééér gut!

*

„Sem si vás vyfotil,“ sdělil jsem vprostřed kantilény s osminkami hlomozu, čtvrtkami rachotu a půlkami břinkotu panu výpravčímu. A opravdu: vyfotil jsem si ho, jak stojí před svým nádražím a dohlíží na to, aby do hudby nevstoupila kakovnická disharmonie: „Sem si vás vyfotil. A pod fotografií na mém facebookovém účtu napíšu: „Pokračovatel pana Hrabala ostře sleduje vlak.“

„Mě nefotě,“ pravil pan výpravčí.

Ale neměl jsem pocit, že to říká zlobně, jako by odháněl dotěrný hmyz.

dají leccjaké železničářské a nádražní věci.

Ke zdi nad dřevěným stolem přimontované jsou tři válce na stojáka s jízdními řády umístěnými po obvodu jejich těl. Tyhle informační panely odjakživa fungovaly tak, že cestující točil válcem kolem jeho osy a hledal svou trať a svůj spoj. Funkční jsem tehle typ jízdních řádů dlouho neviděl, snad naposledy si ho matně pamatuju z pražského Smíchovského nádraží. Ale úplně snad nezmizely, občas na mě odněkud vypadne fotka, která je v sobě nese, nebo je objevím v reálu a duší se mi rozlije uklidňující zjištění, že lidský fištrón jen změnil jejich účel, a tak jim zachránil život: třeba v pražských Holešovicích jsou na nich napsané verše a v Roztokách u Prahy vzpomínky pamětníka na transport smrti, který tam přijel koncem dubna roku 1945.

Ke Koutu Bohumila Hrabala patří ještě nástěnka s texty nazvanými „Jak se dostal k práci na železnici“, „Výpravčím v Kostomlatech“, „Ostře sledované vlaky“ a „Zde našel inspiraci pro knihy a film“. A text doplněn je fotografiemi a úryvky z knih a vzpomínek pana Hrabala.

Duchovní mohutnost čekárny kostomlatského vlakového nádraží v české literatuře podtrhuje i přítomnost dřevěné knihovny poblíž výdejny jízdenek. Kdo chce, může do regálů vložit jakoukoli knihu, a kdo chce, může si z nich jakoukoli knihu vzít a přečíst si ji a vložit do jiné obdobné knihovničky nebo zrušené telefonní budky, dnes funkční knihobudky. Třeba v Čelákovících, v Nižboru, v Berouně, na pražské Velké Ohradě, v Dejvicích, na Karlštejně...

*

Příležitostné razítko (a navlhčený polštářek v plastové ploché krabičce, abych si v něm razítko smočil) mi skrze okénko výdejny jízdenek podala paní od drah,

kterou jsem poprvé zaregistroval, jak se říká „třetím okem“, když jsem do čekárny vstoupil („třetím okem“ proto, že obě hlavní oči jsem měl jen a jen pro čekárnu jako celek a pak speciálně pro Kout Bohumila Hrabala).

Razítka byla dvě – větší a menší – obě byla kulatá.

Větší bylo opatřeno nápisem „HRABALOVY OSTŘE SLEDOVANÉ KOSTOMLATY“ a portrétem (z profilu) Václava Neckáře coby představitele Miloše Hrmu ve filmovém zpracování Ostře sledovaných vlaků.

Ve středu menšího razítka byla zobrazena přední část možná Peršingu nebo Princezny s logem Českých drah ČD jako jeho nebo jejím pantografem (ale možná je to jiná lokomotiva a já, neodborník, si to pletu). Po obvodu razítka bylo napsáno „Za zážitky s ČD“ a „Kostomlaty nad Labem“.

Optal jsem se paní od drah, nemá-li pohlednice – že bych na ně razítka natiskl a poslal je Kristýně, Markovi, Jakubovi a Markově mamince (jako jim posílám pohlednice z každého svého špacíru). Ale paní od drah pověděla, že mívali, ale už nemají. Poprosil jsem ji tedy o kus papíru a současně začal hledat ve svém baťo-hu, jestli tam nějaký nemám. A vzpomněl jsem si (protože už zapominám), že s sebou vleču svůj ručně psaný deník, a tak jsem ho z baťohu vyndal. Paní od drah mezitím našla čisté papíry v registratuře a přinesla mi je k okénku výdejny jízdenek.

Razítka jsem si natiskl na darovaný papír a vtiskl i do mého deníku. Dopadlo to ovšem jako obvykle: protože jsem brýlemi na dálku na razítka špatně viděl, vtiskl jsem si Miloše Hrmu do mého deníku vzhůru nohama. Proklel jsem se a prdnul ho tam ještě jednou, tentokrát správně. Miloše Hrmu tak mám v deníku dvakrát.

Paní od drah, ta víla v modro-bílém, přihlížela mému konání mlčky, trpělivě a snad i s pochopením...co kdybych byl třeba obávaný inspektor Chmelec, který sem na kostomlatské nádraží přibyl se zkušební komisí počátkem prosince roku 1944 s cílem prověřit znalosti budoucího výpravčího Bohumila Hrabala... co když se inspektor Chmelec, inkognito, zase vpravil na kontrolu...

... ale myslím, že paní od drah to měla spíš jako pan výpravčí, s nímž dneska sloužila: na blázny jako já byla zvyklá a měla praxi. A měl jsem u ní podobný pocit jako předtím u pana výpravčího, že ji vnitřně hladí, že slouží ve „staničce“ pana Hrabala, toho slavného člověka, jehož znají i tam daleko ve světě. A zdálo se mi, že mi razítka, polštářek a prázdné papíry podává s nehranou pietou a mile až dojemně... aby, jáminkote, neudělala panu Hrabalovi ostudu.

Ale třeba je to zase všechno jinak.

Když jsem si razítka natiskl a vtiskl tam i tam, nakoukl jsem skrze prosklenou výdejnu jízdenek do místnosti za zády paní od drah – do toho nádražního velitelství s velkým pultem s čarami (patrně tratěmi) a různými světýlky a čudlíky. A pan výpravčí u toho akorát stál, cosi kontroloval, asi se blížil další ostře sledovaný vlak. A monitory počítačů tam taky měli na tom štábu... hleďme, tak moderní doba dorazila už i do staničky pana Hrabala, říkal jsem si v duchu. Nakonec: i v čekárně stál vedle naježeného elektromechanického zabezpečovacího zařízení automat na kávu. Pan Hrabal byl spjat s Automatem Svět, tak mu teď vedle jeho koutku v čekárně kostomlatského nádraží postavili Automat na Kafe.

*

„A tady pan výpravčí (ukázal bych na něj prstem a současně hleděl na paní

od drah)... vám taky tiskne...?“ svrbělo mě na jazyku optat se. A rukou bych i naznačil to tisknutí (mám dojem, že Josef Somr ve filmu na razítko dýchne, než tiskne). A paní od drah by třeba znachověla a pan výpravčí obrátil oči v sloup. Nebo by se zamračili a vyčínili mi za mou troufalost... nevím... neoptal jsem se, a tak to navěky zůstanou už jenom dohady.

Ale objektivně: koná-li někdo službu na tak významném nádraží jako v Kostomlatech nad Labem, musí počítat se vším.

Tak to byla jen taková úvaha.

*

Byl čas se s kostomlatským nádražím, tím možná nedoceneným chrámem české kultury, rozloučit. Měl jsem v pácu jít ještě do Ostré, odtud do Lysé nad Labem a případně to přes Přerov nad Labem vzít až do Čelákovic a odtud se vrátit vlakem do Prahy.

Blížila se čtrnáctá hodina a já jsem popřál panu výpravčímu a paní od drah pěkné odpoledne a ohlásil, kterým směrem jdu. Pan výpravčí mě ubezpečil, že tím směrem je to dobře značené turistickou značkou.

Pravil jsem „nashledanou“ a vydal se na cestu.

„Nashledanou, nádraží. Nashledanou, pane výpravčí a paní od drah. Nashledanou, pane Hrabale,“ zamával jsem nádražní budově těsně předtím, než jsem v dáli za-bočil na hlavní silnici protínající Kostom-

laty nad Labem a budova hýčkaná historií a železničními kolejnicemi mi sešla z očí.

Epilog

„A dobrý výpravčí z něho byl, dokonce vyhlášený, protože když zastavovaly vlaky v Kostomlatech, cestující stahovali okénka, aby viděli na vlastní oči a ukázali i dětem toho výpravčího, který chodí v uniformě bos a vypravuje vlaky pískáním na prsty.“

(Jan Řehounek, Bohumil Hrabal a Kostomlaty)

Poznámka autora

Na povídku „V Kostomlatech na nádraží“ volně naváže text zatím pracovně nazvaný „Na skok v Libni“.

Upřímně děkuji panu Janu Řehounekovi, spisovateli, nakladateli (Nakladatelství Jan Řehounek – Kaplanka) a šéfredaktorovi Zpravodaje Klubu čtenářů Bohumila Hrabala Nymburský pábitel za laskavý souhlas s citováním pasáží z 51. čísla zpravodaje (leden 2015) – konkrétní odkazy viz níže.

Omlouvám se komukoli, jestli jsem zde zapomněl někoho zmínit nebo jsem někoho špatně citoval, ale není to zlý ani jiný úmysl – ale matlám si to všechno sám a síly, pozornost a soustředění docházejí... To není výmluva, jen holý fakt.

Vysvětlivky

Hliník, Ešus, Žlutý mor, Šukafon, Velké Lego, Brejlovec, Bardotka, Eso, Sergej,

Šlechtična, Princezna, Pershing (Peršing) – přezdívky lokomotiv a železničních vozidel (https://cs.wikipedia.org/wiki/Přezdívky_českých_a_slovenských_železničních_vozidel)

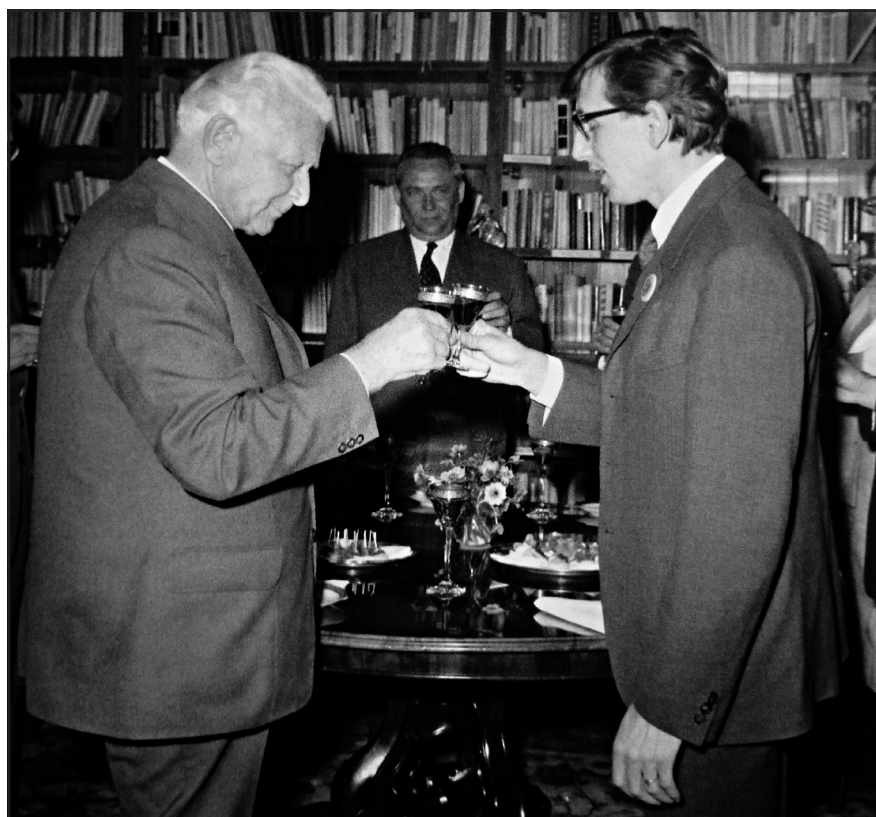
Porše (Porsche), Es-účko – přezdívky tramvají

Šotouš je člověk, který má zálibu ve fotografování veřejné dopravy, zejména té železniční. Nejde o spisovný pojem. Podle odborného periodika Naše řeč šotouš bývá ověšen fotoaparát, někdy i diktafonem a poznámkovým bločkem, může jít o mírně hanlivé označení člověka, tzv. dráhaře. (<https://cs.wikipedia.org/wiki/Šotouš>)

V povídce jsou použity citáty a odkazy na seriály, filmy, knihy, hudební skladby a webové stránky:

- Ostře sledované vlaky (Československo 1966)
- Vesničko má středisková (Československo 1985)
- Zpravodaj Klubu čtenářů Bohumila Hrabala Nymburský pábitel, č. 51, leden 2015 – články:
  - Jan Řehounek, Hrabalovy ostře sledované Kostomlaty (s. 1)
  - Jan Řehounek, Jediná pamětnice (s. 3)
  - Jan Řehounek, Bohumil Hrabal a Kostomlaty (s. 3)
- Nádraží – Greenhorns

Fotografie i text: Ch. D. Sobegh

Po udělení ceny Americké filmové akademie Oscar českému filmu *Ostře sledované vlaky* (12. dubna 1968) následovalo téměř okamžitě pozvání Jiřího Menzela na Pražský hrad. V pátek 19. dubna přijal mladého režiséra prezident republiky Ludvík Svoboda a poblahopřál mu k získání prestižního ocenění jeho umělecké práce.

Lepší než rádio

Pro Mladý svět z 16. dubna 1965 Hrabal řekl o strýci Pepinovi:

„Je to takový boží člověk, jak říkávají Rusové. Ještě dneska jezdím za ním domů, už špatně vidí, ale za letních měsíců přicházejí k nám krásné dívky a říkají: Paní Hrabalová, půjčte nám strejdu Pepina. A strýc pak drží řeč, dlouhé vnitřní monology, přerušované salvami smíchu zálabské omladiny i starších a pokročilých, kteří říkají, že strejda je lepší než rádio a televize.“

Novinky

V Literárním kabinetu Bohumila Hrabala v Městské knihovně v Nymburce jsou k dispozici další tři tituly:

Tung, Lung: Na zdraví, Hrabale!, Překlad Zuzana Li, 162 stran, Verzone, Praha, 2018, ISBN 978-80-87971-21-5.

Bielaszewski, Franciszek A.: Tak, panowie, idę umrzeć: o Hrabalu i piwoszach, 123 stran, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław, 2003, ISBN 83-7384-002-8 il.

Orson Štědroň, Miloš: Don Hrabal, překlad Hilda Hearne, Národní divadlo, Praha, 2017, 88 stran, ISBN 978-80-7258-623-3.

Jak se přejmenovával nymburský pivovar

Někdy v září 1996 mě telefonicky požádal o schůzku tehdejší ředitel pivovaru Nymburk, s. r. o., Antonín Huňat, zdali bych za ním do pivovaru pokud možno brzy a v naléhavé věci přijel. Přislíbil jsem mu to a za pár dní se do nymburského pivovaru vypravil. Pan ředitel nejprve vedl obecné řeči, ale pak zvolna přecházel k palčivému meritu věci. Zkrátka a dobře, konkurence pivovarů v tržním prostředí sílí, odběratelé, hospodští i obyčejní pivaři chtějí nejen vyšší kvalitu piva, ale i širší, chuťově zajímavější nabídku sortimentu, pivní speciály. „A podívejte se...“, naklonil se blíž ke mně: „Naše nymburské pivo se dlouhá léta jmenuje stále stejně – Polaban. A v tom je teď už problém! Mnohým to evokuje vodu z Labe. Jako bychom naše pivo vařili přímo labské vody, té poněkud stále znečištěné, dosud místy chemii páchnoucí říční vody. Víme, že to tak není, ale název Polaban je prostě zavádějící a už naprosto neúnosný. Chce to radikální změnu.“

Nic jsem nenamítal. Aniž by se optal, vyndal z ledničky dvě chlazená lahvová piva neurčitě etikety, nalil do sklenice, přisunul si blíž židli k mé a pološeptem povídá: „Vymysleli jsme tedy nový název – Postřižinské pivo. Podle té knížky našeho spisovatele Bohumila Hrabala. Však víte.“

„Ano, vím“, odpověděl jsem. „V tom je ale ten problém“, povídá pan Huňat a zase se s židlí odsunul. „Když jsme za ním byli v Kersku na chatě, už od vrátek nás vyhodil, aniž by nás vyslechl.“ Ředitel si dolil sklenici a naráz vypil. „Dvakrát se nám to

tak stalo!“ a na důkaz toho dvakrát bouchl pěstí do stolu.

Pokrčil jsem jen rameny. „No a o to jde“, povídá ředitel. „Vy máte, pane Mazale, konexe, chodíte s ním do hospody, kamarádíte se s ním a kdo ví co.“ Opět jsem pokrčil rameny. „Na vás Hrabal určitě dá.“

„Nevím“, odpověděl jsem. „Připravili bychom smlouvu na přejmenování pivovaru a našeho piva na obchodní značku Postřižiny. A vás bych tedy rád poprosil, abyste nám dělal prostředníka a ne-

Rozloučili jsme se a já si v lahvárně vyzvedl dva menší papírové kartony třetinkového lahvového piva, na vrátnici si je nechal „proclít“ a odjel zpět do Prahy.

Za pár dní, 8. září 1996, mi skutečně ekonomický náměstek nymburského pivovaru ing. Josef Janoušek poslal (po předchozím telefonátu s upřesněním údajů) doporučeně na moji adresu vyhotovenou smlouvu pro Bohumila Hrabala se žádostí o jeho podpis. Předmětem smlouvy mezi Pivovarem Nymburk, s. r. o., zastoupe-

Z Polabanu Postřižinské

12° světlý ležák
Polaban
PIVOVAR n. p. NYMBURK

chal ji Hrabalem v hospodě podepsat. Co vy na to?“

Zase jsem pokrčil rameny. „Když mi smlouvu pošlete, předložím mu ji, vysvětlím, o co se jedná, ať se sám rozhodne. Ale nic vám neslibuji.“

„Výborně!“ pravil ředitel Huňat. „Já věděl, že se domluvíme.“

Evidentně se mu ulevilo. Audience v ředitelně tím skončila. „Tady vám napíši lístek a vyzvednete si v lahvárně dva kartony piva.“

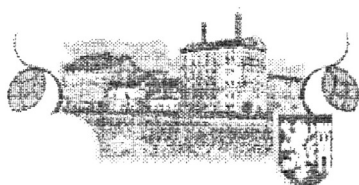
**"S PIVEM STRÝCE PEPIŇA,
ŽIVOT TEPRV ZAČÍNÁ!"**

ným Antonínem Huňatem na jedné straně, a na straně druhé Bohumilem Hrabalem, bylo poskytnutí práva k používání názvu Postřižinské pivo. Za udělení souhlasu pivovar Nymburk poskytne Bohumilu Hrabalovi odměnu ve výši 5 000 Kč. Výše, tedy spíše nevyšší té finanční odměny mě poněkud udivila. Do článku č. 3 smlouvy jsem dopsal, že „odměna bude předána prostřednictvím pana Tomáše Mazala po podpisu této smlouvy“ a do článku č. 4, ve kterém se uvádí, že „pivovar Nymburk se zavazuje, že používání výše uvedeného názvu nijak nepoškodí jméno Bohumila Hrabala“, jsem ještě doplnil čtyři slova: „...ani obsah jeho tvorby“. Napadlo mě to jako absurdita, budoucí představa, která nějaká komise hodnotí kvalitu piva veskrze poškození obsahu tvorby Hrabalova díla.

Asi za dva dny jsem přinesl smlouvy do hospody U Hynků, kde jsme se s Hrabalem a jeho společností scházeli.

Vedle mě sedící Ital Claudio Poeta si smlouvu se zájmem přečetl a pak ukázal prstem na „odměnu ve výši 5 000 Kč.“ „Nic mi do toho není, ale být to v Itálii a nebo někde jinde na Západě, tak ta částka bude tak minimálně od 5 do 50 miliónů!

Pivovar spol. s r.o. Nymburk, PSČ 288 25

Váš depis značek/ ze dne

Naše značka

Pan
Tomáš Mazal
Markušova 1630
149 00 Praha 4

Vyřizuje/ linka
Janoušek

Nymburk
8.10.1996

Vážený pane Mazal,

na základě našeho telefonického rozhovoru Vám zasílám smlouvu pro pana Hrabala.

Předem Vám děkuji za zajištění podepsání této smlouvy.

S pozdravem

ing. Josef Janoušek
ekonom

PIVOVAR NYMBURK spol. s r.o.
Pražská 581
288 25 NYMBURK
IČO: 47 53 63 73 DIČ: 053-47 53 63 73
TEL. 0325/45 81-4 FAX: 0325/20 77
č. účtu 13307-191/0100

Jedná se přeci o logo, ochrannou známku pivovaru a jeho výrobků, pokud dobře čtu.“

„Čteš dobře Claudio“, povídám mu, také si to myslím, ale nechci do toho vůbec zasahovat. „Vždyť i celý ten obsah a forma smlouvy jsou naprosto amatérské.“

Když o něco později přišel do hospody Bohumil Hrabal a vypil své první pivo, teprve pak jsem mu předložil smlouvu a velmi stručně vysvětlil, co je jejím obsahem. Hrabal o smlouvu ale nejevila žádný zájem. Vedl jiné řeči, list papíru před sebou ignoroval. Až po delší době se mne optal: „A když to podepíšu, nebudou mě už z pivovaru otravovat? Nebudou za mnou lízt do Kerska? Už tam byli dvakrát, dvakrát jsem je vyhodil, řval na ně, ať jdou pryč, že mi vyplašej kočky.“

Odmíchl se. Ujistil jsem ho, že pokud podepíše, bude mít od nich, od pivovarských, už pokoj. Vzal tedy tužku a rychle smlouvu podepsal. „A dejte to pryč, ať už to nevidím, ještě to polejeme pivem.“

Tím to pro něj bylo vyřízené. Ostatně jako tomu bývalo poslední dobou obvyklé při podepisování rozličných smluv ohledně jeho autorských práv posílaných z Dilie.

Následující den jsem telefonoval do pivovaru panu řediteli Huňatovi, že mám pro něj podepsanou smlouvu. Radostí byl celý bez sebe. Ať mu ji tedy hned doporučeně pošlu. Ano, řekl jsem, a vy mi zase pošlete těch 5 000 Kč pro pana Hrabala, ať mu je podle smlouvy mohu předat. Potvrzení o převzetí vám pak dám. Jenže rozradostněný Huňat pravil: „Uděláme to jinak, já ty peníze OSOBNĚ (na to kladl značný důraz) odvezu a předám panu Hrabalovi sám s poděkováním za celý pivovar a s nějakým tím lahvovým pivem od nás.“ Řekl jsem mu, že ve smlouvě je, že peníze Hrabalovi předám já, ale nechtěl už o tom ani slyšet. „Musím mu OSOBNĚ poděkovat“, stále zdůrazňoval ředitel. „Je to velká pocta a nový start pro náš pivovar.“ A tak jsem nechal Huňata Huňatem a pustil to z hlavy.

Asi tak za měsíc mi Hrabal v hospodě U Hynků s velkým smíchem říká: „Tak si představte, pane Mazale, včera kolem poledne v Kersku na mě volá od vrátek nějaký chlap, že prej je ředitel pivovaru Nymburk a že má pro mě 5 000 korun. Kočky se se zděšením rozprchly, zrovna jsem jim chtěl dát grilované kuře z buřáčku. To víte, řval

jsem na něj, ať jde pryč, ať táhne nebo že na něj zavolám policii.“ Hrabal se usmíval a hrál si přitom s pivním táckem. „Na co by mi bylo nějakých pěti tisíc, já na žrádlo pro kočky mám. Ten ale letěl...“

Po čase mi to ale přeci jen nedalo a panu řediteli Huňatovi jsem zavolaal, jak to

dopadlo, zdali peníze Hrabalovi v Kersku předal. Něco huhlal do telefonu a pak se omluvil, že musí jít neodkladně na varnu.

Jak to nakonec s vyplacením „honoráře“ dopadlo už nevím, dál jsem po tom nepátral.

Tomáš Mazal

S M L O U V A

mezi

Pivovarem Nymburk spol. s r.o. IČO : 47536373
Pražská 581 DČO : 053-47536373
288 25 Nymburk
zastoupeným : Antonínem H u ň a t e m

a

Panem Bohumilem Hrabalem
Košťálkova 1105
Prana 8
r.č. 140328/435

I.

Předmět smlouvy : Poskytnutí práva k používání názvu " Postřižinské pivo, Francinův ležák, Zlatovar, Pepinova desítka, Doktorova osmička".

II.

Pan Bohumil Hrabal souhlasí s používáním výše uvedených názvů na pivních etiketách, pivních táckách, kalendářích případně jiných předmětech vztahujících se k propagaci piva vyráběného v Pivovaru Nymburk spol.s r.o. Souhlas s užíváním výše uvedených názvů se uděluje na dobu neurčitou.

III.

Za udělení souhlasu pivovar Nymburk poskytne panu Bohumilu Hrabalovi odměnu ve výši 5000,-Kč. Odměna bude v hotovosti předána prostřednictvím pana Tomáše Mazala po podpisu této smlouvy.

IV.

Pivovar Nymburk se zavazuje, že používáním výše uvedených názvů nijak nepoškodí jméno pana Bohumila Hrabala, ani obsah jeho tvorby. Výpověď z této smlouvy může být dána pouze po vzájemné dohodě obou stran s pětiměsíční výpovědní lhůtou .Obsah této smlouvy přechází i na právního nástupce obou stran.

Nymburk 8.10.1996 PIVOVAR NYMBURK spol. s r.o. Praha 10.10.1996
Pražská 581
288 25 NYMBURK
IČO: 47 53 63 73 DČO: 053-47 53 63 73
TEL. 0325/46 81/4 FAX: 0325/0 77
F. úř. u 14307-191/0100 1

Sledujte na youtube

O tom, ako sa v českej literatúre objavil Bohumil Hrabal, o jeho pozoruhodnom živote, inšpiráciách, pozorovacom talente, strhujúcom vyprávačskom štýle, tvorbe v samizdate, o próze, ktorá sa stala predlohou pre mnohé české filmy, ale i o tom, či ľudia rozumejú Hrabalovým dielam. Diskutujú literárny bádateľ Jaroslav Kolař a publicista a vydavateľ László Szigeti, autor dnes tak trochu zabudnutej knihy rozhovorov s Bohumilom Hrabalom Kličky na kapesníku (1986). Moderuje Ján Štrasser.

V sprievodnom literárnom pásme s názvom BOHUMIL HRABAL – SAMOTÁR čítajú úryvky zo spisovateľovho diela členovia Literárneho krúžku pri škole Komenského vo Viedni: Věra Königová, Nela Štěrbová, Pavel Pachta, Vladimír Stejskal, Peter Žaloudek. Program bude obohatený melódiami Waldemara Matušku. Réžia: Jaroslav Kolař. Hudobná réžia: Richard Linha.

Najdete na: <https://www.youtube.com/watch?v=n3llq9wfSEc>.

Tajenka křížovky z minulého čísla zněla:

Francinovi by bylo sto třicet let.

Správně odpovědělo jedenáct čtenářů. Vylosována byla Helena Čapová z Prahy, která připsala, že představiteli filmového Francina Jiřímu Schmitzerovi bylo v říjnu sedmdesát. Dostala knihu Hlučná samota.

„Vážený pane redaktore. Nejsem znalec života a díla Bohumila Hrabala, pouze vděčný čtenář jeho knih. Nedávno jsem v internetové diskusi zaznamenal názor, že Bohumil Hrabal si nezaslouží naši adoraci, neboť proto, aby mohly vycházet jeho knihy, se přihlásil ke komunistickému režimu. Řeč byla o článku v prorežimním časopisu Tvorba. Vzhledem k tomu, že vůbec nevím, o co šlo, a neorientuji se, v roce 1975, mi bylo deset let, dovoluji si požádat, zda by bylo možné na stránkách Nymburského pábitele vysvětlit okolnosti.“

Takový dopis mi přišel z Olomouce od občasného přispívatele do Nymburského pábitele Jana Koloděje. Vzhledem k tomu, že není sám, kdo mi takové otázky pokládá, pokusil jsem se je zodpovědět (i s citací zmíněného rozhovoru). Podotýkám, že jde o můj názor.

Zakázaný Bohumil Hrabal a rozhovor v časopisu Tvorba

Po řadě vydaných knih, udělení několika literárních cen a obrovským úspěchu novely Ostře sledované vlaky (první vydání v březnu 1965 – do konce šedesátých let vyšla v několika vydáních v nákladu 170 000 výtisků), následně podpořeném i udělením ceny Americké filmové akademie Oskar filmu Jiřího Menzela v roce 1967, přišel pro Bohumila Hrabala, jenž se právem zařadil mezi světově uznávané autory, tragický zlom. Po vydání dokumentu Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. sjezdu KSČ nastala po roce 1970 komunistická normalizace a Bohumil Hrabal byl zařazen do seznamu autorů se zákazem publikovat. Stal se z něho, jak sám říkal, spisovatel v likvidaci. Jeho knihy nesměly vycházet, dokonce byly odstraňovány i z veřejných knihoven. Jeho texty se mezi lidi dostávaly pouze samizdatem.

Dostal se i do hledáčku Státní bezpečnosti. Opakovaně se snažil nějak své psaní zlegalizovat, napsal například dopis tajemníkovi ÚV KSČ Janu Fojtíkovi. Nakonec přišla iniciativa ze strany režimu.

V rozhovoru v týdeníku Tvorba z 8. ledna 1975 (Rozhovor s Bohumilem Hrabalem) odpovídal na otázky redaktora (nebyl podepsán, teprve později bylo objasněno, že to byli Karel Sýs a Jaromír Pelc). Onen rozhovor byl připravován delší dobu, zveřejněna byla pravděpodobně až třetí verze.

Nějak dlouho jsme se neviděli. Nezpomínáte si na náš poslední rozhovor?

Ale ano: vím, že to bylo před posledními volbami v roce 1971. Já tehdy řekl redaktorům Tvorby, že budu volit u nás v Kersku kandidáty Národní fronty, protože jsou to pánové, s kterými vím, na čem jsem, protože někdy zajdou i mezi nás do hospody a dá se s nimi vždycky o všem rozumně hovořit. Tehdy jsem vašim redaktorům taky řekl, že jsem se jednou provždy rozhodl žít v téhle zemi a že ty volby, které se dělají hlasovacími lístky, jsou pro mne jenom dalším potvrzením mojí vlastní celoživotní volby, kterou jsem jako český spisovatel spojen s českým lidem, s jeho socialistickým dneškem a zítřkem.

Tak proč jsme se vlastně tak dlouho neviděli? Co byste chtěl sdělit svým čtenářům?

Víte, kolem mojí osoby se nahromadilo moc nejasností a dohadů a já často ani pořádně nevím, proč a jak. Moc jsem o tom v poslední době přemýšlel a přišel jsem na to, že jsem k tomu zřejmě i sám bezděčně přispíval: především asi tím, že jsem se stáhnul do sebe a tím jsem udělal zrovna to, co jsem neměl. Chtěl bych, aby moji čtenáři věděli, že jsem s nimi a co si myslím. Chci, aby se nemohl ohánět svým jménem nikdo, kdo to nemyslí dobře s naší zemí a s lidmi, mezi kterými žiju a které mám rád zrovna jako oni mne. Já nejsem politický člověk, trvá mi, než se ve všem vyznám, ale jedno jsem pochopil dobře. XIV. sjezd byl výzvou všem spisovatelům, kteří patří do téhle země, aby obohacovali život lidí. Já však vím, že vy teoretici byste to řekli jinak a líp. Ale já chci tak, jak to já umím, aspoň říci, že nechci stát stranou a že chci po svém způsobu přispívat k tomu, aby mezi lidmi byly vztahy, jaké mají být mezi socialistickými lidmi. Myslím, že dnešnímu Svazu českých spisovatelů jde právě o to, aby tohle pochopili všichni poctiví čeští spisovatelé, pro které je nejdůležitější, co řeknou jejich práci naši čtenáři, a ne někdo v nějakém zahraničním vysílaci nebo tak. Jen bych chtěl, aby všichni moji čtenáři věděli, že to myslím poctivě s nimi i se socialismem. Protože bez něho a mimo něj si nedovedu představit ani dnešek, ani budoucnost.

Bylo vám vloni šedesát let. Víme, že jste toho v poslední době dost napsal...

Více žiju, než píšu. Ale protože jsme se sešli, abychom si něco řekli o psaní, mohu vám říci, že jsem opustil svůj starý zvyk sedmkrát text opravovat a vylepšovat a nakonec ho umordovat jako malé děti, když dostanou na hraní koťátko. Teďka píšu všechno spontánně, věřím na podprahovou inspiraci a nechávám bezprostředně proudit text rovnou do mašiny, a když vytahuji jeden list za druhým, považuji to za dobré znamení. Pak nechávám text bez velkých oprav, abych neseřtel půvab prvotiny. Ty moje texty posledních pár let se

spíše podobají fotbalové hře, tomu krásnému stavu napětí na zeleném trávníku. Fotbal se taky nedá navrátit v původní stav, nedá se ani zastavit, a když, tak jedině na telerekordinku. Při psaní zrovna tak jako při fotbale nejvíc záleží na přípravě a potom na velké uvolněnosti při hře, která postupuje z minuty na minutu v plném soustředění. Jako dobrý fotbalista se nedívá na míč, zrovna tak píšu na mašíně a dívám se jen sám do sebe nebo zírám lehce posunutým okem na proud myšlenek mimo stroj. Nad zpackanou stránkou nezoufám, ale s tím větším soustředěním se těším na stránku další a považuji každou chybu za matku nového postupu. Proto mým nejmilejším hráčem je Adamec, který pořád hraje s ohromnou chutí, a když mu něco na hřišti nevyjde (nebo jeho kamarádům), vždycky si tak hezky zpomalenež zatleská, na celé mužstvo vyšle ten signál dlaněmi jako že: chasníci, znovu do toho! A hraje dál s ještě větším soustředěním, a ještě větší vůlí hry.

Tak vidíte: od literatury jste se dostal k fotbalu. Snad abychom se ale přece jen vrátili k literatuře. Co soudíte o mladých v literatuře a o dnešní mládeži vůbec?

Mladí lidé se se mnou kamarádí, ale to víte, já patřím ke generaci, která byla a kojena rakouským mlíkem, tak žiju setrvačností podnětů své generace a s námahou jsem schopen ze svého úhlu pohledu uvést je na společného jmenovatele. Mladí lidé mne berou mezi sebe spíš pro obveselení, jako kuriozitu. Brzy zjistím, která docela jinak reagují na jisté události než já, brzy začínám být unavený, zatímco oni mají výdrž a jdou neustále do kopce, zatímco já se v duchu vracím domů. Tuhle jsem šel ze Slavie a přede mnou kráčel mladík a nesl vztyčenou slávistickou vlajku a viděl jsem, že ten mladík hovoří s tím praporem, byl proto krásný a zkrásněl ještě víc, když jsem viděl, že i ten prapor hovoří s ním. Viděl jsem, že ono už nešlo jen o tu vlajku, ale s tím vlajkonosem kráčela i podstata poezie a filozofie, ten prapor byla šifra vyšší skutečnosti. Myslím si, že sice v každém člověku je zárodek geniality, ale mladí lidé, kteří mají tak velikou

Bohumil Hrabal na snímku Ladislava Michálka

ROZHOVOR S BOHUMILEM HRABALEM

Nějak dlouho jsme se neviděli. Nevzpomínáte si na náš poslední rozhovor?

Ale ano: vím, že to bylo před posledními volbami v roce 1971. Já tehdy řekl redaktorům Tvorby, že budu volit u nás v Kersku kandidáty Národní fronty, protože to jsou pánové, s kterými vím, na čem jsem, protože někdy zajdou i mezi nás do hospody a dá se s nimi vždycky o všem rozumně hovořit. Tehdy jsem vašim redaktorům taky řekl, že jsem se jednou provždy rozhodl žít v téhle zemi a že ty volby, které se dělájí hlasovacími lístky, jsou pro mne jenom dalším potvrzením mojí vlastní celoživotní volby, kterou jsem jako český spisovatel spojen s českým lidem, s jeho socialistickým dneškem a zítřkem.

Tak proč jsme se vlastně tak dlouho neviděli? Co byste chtěl říci svým čtenářům?

Víte, kolem mojí osoby se nahromadilo moc nejasností a dohadů a já často ani po nějaké době, proč a jak. Moc jsem o tom

v poslední době přemýšlel a přišel jsem na to, že jsem k tomu zřejmě i sám bezděčně přispíval: především asi tím, že jsem se stáhnul do sebe a tím jsem udělal zrovna to, co jsem neměl. Chtěl bych, aby moji čtenáři věděli, že jsem s nimi a co si myslím. Chci, aby se nemohli ohánět mým jménem nikdo, kdo to nemyslí dobře s naší zemí a s lidmi, mezi kterými žiju a které mám rád zrovna jako oni mne. Já nejsem politický člověk, trvá mi, než se ve všem vyznám, ale jedno jsem pochopil dobře: že XIV. sjezd KSČ byl výzvou všem spisovatelům, kteří patří do téhle země, aby obohatili život lidí. Já vím, že v teoretické byste to řekli jinak a lópe: ale já chci tak, jak to já umím, aspoň říci, že nechci stát stranou a že chci po svém způsobu přispívat k tomu, aby mezi lidmi byly vztahy, jaké mají být mezi socialistickými lidmi. Myslím, že dnešním Svazu českých spisovatelů jde právě o to, aby tohle pochopili všichni poctiví čeští spisovatelé, pro které je nejdůležitější, co fakou jejich práci naši čtenáři a ne někdo v nějakém zahraničním vysílání nebo tak. V tom bych chtěl i já být něco platný. Jiná věc je, jak se mi to daří tím, co píšu. Na to budou asi vždycky mezi různými lidmi různé názory. To je asi dokonce dobře: jen bych chtěl, aby všichni moji čtenáři věděli, že to myslím poctivě s nimi i se socialismem. Protože bez něho a mimo něj si nedovedu představit ani dnešek, ani budoucnost.

Bylo vám vloni šedesát let. Víme, že jste toho v poslední době dost napsal...

Více žiju, než píšu. Ale protože jsme se sešli, abychom si něco řekli o psaní, mohu vám říci, že jsem opustil svůj starý zvyk sedmkrát text opravovat a vylepšovat a na-

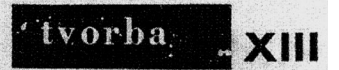
koněc ho amordovat jako malé děti, když dostanou na hraní kofátko. Teďka píšu všechno spontánně, větím na podprahovou inspiraci a nechávám bezprostředně proudit text rovnou do mašiny, a když vytáhnou jeden list za druhým, považují to za dobré znamení. Pak nechávám text bez velkých oprav, abych neseřlel půvab prvotiny. Ty moje texty posledních pár let se spíše podobají fotbalové hře, tomu krásnému stavu napětí na zeleném trávniku. Fotbal se taky nedá navrátit v původní stav, nedá se ani zastavit, a když, tak jedině na telerekordinku. Při psaní zrovna tak jako při fotbale nejvíce záleží na přípravě a potom na velké uvolněnosti při hře, která postupuje z minuty do minuty v plném soustředění. Jako dobrý fotbalista se nedívá na míč, zrovna tak píšu na mašinu a dívám se jen sám do sebe nebo zřím lehce posunutým okem na proud myšlenek mimo stroj. Nad zpákanou stránkou neouzoufám, ale s tím větším soustředěním se těším na stránku další a považuju každou chybu za marku nového postupu. Proto mým nejmilejším hráčem je Adamec, který pořád hraje s ohromnou chutí, a když mu něco na hřišti nevýjde (nebo jeho kamarádům), vždycky si tak hezky zpomaleně zatleská, na celé mužstvo vyšle ten signál dianými jako že: chasníci, znovú do toho! A hraje dál s ještě větším soustředěním, s ještě větší vůlí hry.

Tak vidíte: od literatury jste se dostal k fotbálu. Snad abychom se ale přece jen vrátili k literatuře. Co soudíte o mladých v literatuře a o dnešní mládeži vůbec?

Mladí lidé se se mnou kamarádí, ale to víte, já patřím ke generaci, která byla ko-jona rakouským mlíčkem, a tak žiju setrvačností podnětů své generace a s námahou

jsem schopen ze svého úhlu pohledu uvést je na společného jmenovatele. Mladí lidé mne berou mezi sebe spíš pro obveselení, jako kuriozitu. Brzy zjistím, kterak docele jinak reagují na jisté události než já, brzy začínám být unavený, zatímco oni mají výdrž a jdou neustále do kopce, zatímco já se v duchu vracím domů. Tuhle jsem šel ze Slavie a přede mnou krácel mladík a nesl vztyčenou slávisťickou vlajku a viděl jsem, že ten mladík hovořil s tím praporem, byl proto krásný a zkrásněl ještě víc, když jsem viděl, že i ten prapor hovoří s ním. Viděl jsem, že ono už nešlo jen o tu vlajku, ale s tím vlnajícím se kráčela i podstata poezie a filozofie, ten prapor byla šifra vyšší skutečnosti. Myslím si, že něco v každém člověku je zárodek geniality, ale mladí lidé, kteří mají tak velkou víru a inspiraci jako ten mladík nesoucí slávisťický prapor, pro všechny podobné mladé lidi platí můj obdivný pohled tuplem. Myslím si, že takový mladí lidé s tak velkou romantickou vírou mohou i odněkud udělat pro poezii, pro svět. Těmto mladým lidem jsem napsal Rukověť pábení, protože mladí lidé vlastně už jistě věci dělají za mne, mně už tak velký prožitek je odepřen. Já už se tak trochu podobám Jozefovi Adamcovi, který ještě pár let bude tleskat zpomaleně na sebe a svoje kamarády a dodávat jim i sobě chuť do další hry, ale přeci jen jednou si zatleská naposledy a pak bude sedět a dívat se z lavičky, aby za něj hráli fotbal ti mladí, ti noví, ti zatím bezejmenní, kteří vnesou do hry a tedy i do života velké srdce a velké nadšení a velký smysl pro uvolněnou hru, která je produktem skutečného nebo prodlouženého mládí. To platí zvlášť pro mladé lidi, kteří se chtějí zabývat literaturou a uměním.

My si myslíme, že to opravdu platí pro všechny mladé lidi, v nichž je budoucnost socialismu. Děkujeme vám za rozhovor, a hlavně: ať vám to dobře píše!

víru a inspiraci jako ten mladík nesoucí slávisťický prapor, pro všechny podobné mladé lidi platí můj obdivný pohled tuplem. Myslím si, že takoví mladí lidé s tak velkou romantickou vírou mohou hodně udělat pro poezii, pro svět. Těmto mladým lidem jsem napsal Rukověť pábení, protože mladí lidé vlastně už jistě věci dělají za mne, mně už tak velký prožitek je odepřen. Já už se tak trochu podobám Jozefu Adamcovi, který ještě pár let bude tleskat zpomaleně na sebe a svoje kamarády a dodávat jim i sobě chuť do další hry, ale přeci jen jednou si zatleská naposledy a pak bude sedět a dívat se z lavičky, aby za něj hráli fotbal ti mladí, ti noví, ti zatím bezejmenní, kteří vnesou do hry a tedy i do života velké srdce a velké nadšení a velký smysl pro uvolněnou hru, která je produktem skutečného nebo prodlouženého mládí. To platí zvlášť pro mladé lidi, kteří se chtějí zabývat literaturou a uměním.

My si myslíme, že to opravdu platí pro všechny mladé lidi, v nichž je budoucnost socialismu. Děkujeme vám za rozhovor, a hlavně: ať vám to dobře píše!

Znění rozhovoru, především druhé pasáže, bylo redakcí evidentně upraveno. Bohumil Hrabal se však od finálního znění textu nedistancoval. Už jenom to, že přistoupil na nabídku demonstrovat svůj příklon k normalizátorům, považo-

valo hodně lidí za zradu. Jenže po této „sebekritice“ bylo Hrabalovi dovoleno publikovat.

Článek vyvolal samozřejmě odsudek řady intelektuálů doma i v exilu, včetně mnohých jeho přátel. Někteří lidé z prostředí undergroundu – skupina třinácti mladíků kolem Ivana Jirouse – Magora, dokonce v dubnu 1975 uspořádala na Kampě protestní akci – spálení Hrabalových knih.

V Revolver revue (41/1999) o tom Jirous píše: „Ke spálení jsme se s Eugennem Brikiusem rozhodli pět dní předtím. Po Hrabalově rozhovoru v Tvorbě se nic jiného udělat nedalo. [...] To, co udělal Hrabal, se nedá ničím omluvit. Na stará kolena se posral v době, kdy si lidé začali sami opisovat a půjčovat jeho knížky.“

Ludvík Vaculík to v Americe viděl úplně jinak: „Tvorba přinesla Hrabalovi mnohá nepřátelství, někteří ho striktně odsuzovali, na Kampě pálili jeho knihy. Ale my, co jsme dělali edici Petlice – vůbec ne! My jsme v tom viděli náš úspěch, protože Hrabal byl nepotlačitelný a režim ho musel uznat!“

Egon Bondy k tomu později napsal: „Za to, že člověk přichází před ostatní s otevřenou náručí, se ovšem většinou drze platí, zvlášť u nás. Hrabal nebyl naivka, aby nevěděl, že žije ve společnosti morálně pokřivené, reprezentované darebáky a bezpáteřními šibry. Věděl, že

ho nevidí rád ani establishment (ačkoli ho používal jako exportní artikl a reklamu), ani vznikající 'stínový establishment' (kterému nebyl dostatečně hrdinný). Věru, že se mu v atmosféře, kdy na jedné straně veřejně pálili jeho knihy a na druhé mu neomalené dávali najevo, že jen z milosti ho mocipáni trpí jako poskoka, nežilo ani dobře, ani klidně. Ten člověk, který byl výstředně citlivý, den za dnem procházel očištěm zažíva.“

Hrabal zcela určitě věděl, že jeho přihlášení se k režimu bude vnímáno negativně. Jenže si velmi dobře uvědomoval, že literátem bez možnosti publikování být nechce. A tak za „úlitbu bohům“, ústupek komunistickému režimu, dostává novou možnost. Zároveň s rozhovorem v Tvorbě byl uveřejněn text Rukověť pábitelského učně. Záhy pak dostává nakladatelské smlouvy na Slavnosti sněženek, Postřižiny a další knihy.

Jiří Kolář na „Rukověť“ v Tvorbě z emigrace zareagoval: „Od dob, kdy F. Halas otiskl A co básník?, nikdo se neodvážil takovou báseň, jako je Tvá Rukověť pábitelského učně, ani napsat, ani otisknout. Dík!“

Ze současného pohledu můžeme říci, že pokud by Bohumil Hrabal tehdy neuchopil „nabídnutou ruku“, zůstal by samizdatovým autorem, nerezignoval-li by na psaní. Díky tomu můžeme dnes číst jeho knihy.

Honza Řehounek